VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 51-61
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Bəxtiyar Vahabzadə
Milli Təfəkkür və Mübarizə Şairi

Prof. Dr. Eynulla MƏDƏTLİ [I]

Xülasə:
Məqalədə Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi Bəxtiyar Vahabzadənin yaradıcılığı və onun milli kimlik uğrundakı mübarizəsi araşdırılır. Müəllif, Vahabzadənin Sovet dövründə milli dəyərlərin qorunmasına yönəlmiş ideoloji mövqeyini, ana dilə və mədəni irsə bağlılığını təhlil edir. "Gülüstan", "Latın dili" və "İkinci səs" kimi əsərlər əsasında şairin ictimai-siyasi düşüncələri, Güney Azərbaycan məsələsinə yanaşması və bütöv Türk dünyasına yönəlik çağırışları şərh olunur. Məqalədə, ayrıca Vahabzadənin Heydər Əliyevlə münasibətləri, çıxışları və dramaturji yaradıcılığının ideoloji məzmunu da araşdırma predmetinə çevrilmişdir.

Açar sözlər: Bəxtiyar Vahabzadə, Azərbaycan, Milli təfəkkür.

[I] Tarix elmləri doktoru, Fövqəladə və səlahiyyətli səfir
E-poçt: emadatli@gmail.com; ORKİD: 0000-0001-9315-9990

VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 51-61
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Bahtiyar Vahapzade
Milli Düşünce ve Mücadele Şairi

Prof. Dr. Eynulla MEDETLİ [I]

Özet:
Bu makalede, Azerbaycan edebiyatının önemli temsilcilerinden Bahtiyar Vahabzade'nin edebi mirası ve milli kimlik mücadelesindeki yeri ele alınmaktadır. Yazar, Vahabzade'nin Sovyet döneminde kültürel direnişin simgesi haline gelen şiirsel duruşunu, ana dili ve milli değerler konusundaki hassasiyetini incelemektedir. "Gülüstan", "Latince" ve "İkinci Ses" gibi eserler üzerinden şairin Güney Azerbaycan'a ilişkin yaklaşımı ve Türk Dünyasına hitap eden söylemleri değerlendirilmiştir. Ayrıca Vahabzade'nin Haydar Aliyev dönemiyle ilişkileri, kamuya yönelik konuşmaları ve tiyatro eserlerinin ideolojik yapısı da makalede analiz edilen başlıca unsurlar arasındadır.

Açar sözlər: Bahtiyar Vahapzade, Azerbaycan, Milli düşünce.

[I] Tarih bilimleri doktoru; Büyükelçi
E-poçt: emadatli@gmail.com; ORCİD: 0000-0001-9315-9990

VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 51-61
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Bakhtiyar Vahabzadeh
Poet of National Thought and Struggle

Prof. Dr. Eynulla MADATLI [I]

Abstract:
The article examines the literary legacy of Bahtiyar Vahabzade, a prominent figure in Azerbaijani literature, and his role in the struggle for national identity. The author analyzes Vahabzade's ideological stance during the Soviet period, focusing on his commitment to the Azerbaijani language and national values. Through the analysis of major works such as Gülüstan, Latin Language, and The Second Voice, the article highlights his political thought, his concern for South Azerbaijan, and his messages directed at the wider Turkic world. It also discusses his relationship with Heydar Aliyev, his public speeches, and the ideological content of his dramatic works.

Keywords: Bakhtiyar Vahabzadeh, Azerbaijan, National Thought.

[I] Doctor of Historical Sciences; Ambassador
E-mail: emadatli@gmail.com; ORCID: 0000-0001-9315-9990

VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 51-61
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

بختیار واهابزاده
شاعر تفکر و مبارزه ملی

پروفسور دکتر عین‌الله مددلی[I]

چکیده:
در این مقاله میراث ادبی بختیار وهابزاده و نقش او در مبارزه برای هویت ملی مورد بررسی قرار گرفته است. نویسنده به تحلیل دیدگاه‌های ایدئولوژیک وهابزاده در دوران شوروی پرداخته و تأکید او بر زبان مادری و ارزش‌های ملی را برجسته می‌سازد. مقاله با تحلیل آثاری چون «گلستان»، «زبان لاتین» و «صدای دوم»، دیدگاه‌های سیاسی او، توجه‌اش به مسئله آذربایجان جنوبی و پیام‌هایش خطاب به جهان ترک را واکاوی می‌کند. همچنین، رابطه او با حیدر علی‌اف، سخنرانی‌های عمومی و محتوای ایدئولوژیک آثار نمایشی‌اش از دیگر محورهای این مقاله هستند.

کلیدواژه‌ها: بختیار وهابزاده، آذربایجان، اندیشه ملی.

[I] دکترای تاریخ، سفیر صلاحیتدار
ایمیل: emadatli@gmail.com؛ اورسید: 0000-0001-9315-9990

VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 51-61
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

بختیار واهابزاده - میلّی تفکور و مبارىزه شاعیری

پروفسور دوکتور عین‌الله مددلی

آذربایجان جمهوریتی‌نین پرزیدنتی ایلهام علی‌یف‌ین فرمانی ایله خالق شاعیری بختیار واهابزاده‌نین ۱۰۰ ایللیک یوبلئیی‌نین گئچیریلمه‌سی یالنیز بؤیوک بیر علمی-ادبی تدبیر دئییل، عینی زاماندا درین اجتماعی-سیاسی و ایدئولوژیک مضمون داشییان حادثه‌دیر. چونکو بختیار واهابزاده‌نین حیات و مبارىزه فلسفه‌سی اولدوقجا کاراکتریک ایدی. او، سوویتلر دؤنمینده کومونیست ایدئولوژیسی‌نین چیزدیگی چرچیوه‌یه سیغیشمیردی، ان مختلیف ادبی اوصوللار و فندلرله ایده‌سینی اؤتورمه‌یی باجاریردی. درس دئینده ده، پارلامنتده یا اجتماعیت قارشیسیندا چیخیشلاریندا دا، شعر یا مقاله‌لرینده ده اونون داخیلی یانغیسی حیس ائدیلیردی. میلّی مؤضوعلاردا حیسیاتسیز دانیشابیلمیر، لاقیدلیگه، بیگانه‌لیگه جبهه آچیر، بوتون بدنی ایله سؤزونو دئییر، عصبینی جیلوولامیردی. شعرلری‌نین اکثریتی مینلرله اینسانین حیات یولونا ایشیق سالیردی:

یاشاماق یانماقدیر یاناسان گرک،
حیاتین معناسی یالنیز اوندادیر،
شمع اگر یانمیرسا، یاشامیر دئمک،
اونون یاشاماغی یانماغیندادیر.

بختیار واهابزاده چاغداش دؤنمده اؤلکه‌میزده و اونون سینیرلاریندان کناردا ان چوخ مراجیعت ائدیلن، تدقیق اولونان بؤیوک فیکیر آدامی‌دیر، شاعیر-فیلوسوفدور، ادبیاتشناس عالیمدیر، قدرتلی دراماتورقدور، مبارىز اجتماعی-سیاسی خادیمدیر. سون ایللرده آکادمیک عیسی حبیب‌بگلی، پروفسورلار علیزاده عسگرلی، بدیرخان احمدلی، فیلولوژی علملری دوکتورو اسمیرا فواد، دوچنت آیدا میرزه‌یئوا و بیر سیرا باشقا تدقیقاتچیلاریمیز بو گؤرکملی متفکیرین یارادیجیلیغینا دایر قیمتلی اثرلر یازمیشلار. قید ائدیلمه‌لی‌دیر کی، آزادلیق، استیقلال، آنا دیلی، میلّی کیملیک کیمی مسئله‌لره دایر بؤیوک شاعیرین هر بیر اثری درین اجتماعی-سیاسی مضمونا مالیکدیر و تحلیلینه گئنیش احتیاج واردیر. اونون ۱۹۶۰-جی ایللرده یازدیغی و او دؤنم تفکورونده بؤیوک تلاتوم دوغوران «لاتین دیلی» شعری، «تضادلار» پوئماسی کیمی اثرلرینده باشقا اؤلکه‌لردن سؤز آچسا دا، اصلینده آذربایجان خالقی‌نین دردلری دیله گتیریلیردی.

بختیار واهابزاده‌نی آذربایجان ادبیاتی‌نین میلّی-پوئتیک استیقلال‌نامه‌سی‌نین قدرتلی یارادیجیلاریندان حساب ائدن آکادمیک عیسی حبیب‌بگلی فیلولوژی علملری دوکتورو علیزاده عسگرلی‌نین «بختیار واهابزاده. حیاتی، محیطی و یارادیجیلیغی» آدلی فوندامنتال مونوقرافیاسینا یازدیغی اؤن سؤزده وورغولامیشدیر: «بختیار واهابزاده‌نین «لاتین دیلی» شعری 20-جی عصرده یالنیز آذربایجان ادبیاتیندا دئییل، حتی گئچمیش سوویتلر بیرلیگی میقیاسیندا میلّی استیقلالین واجیب شرطلریندن اولان آنا دیلی اوغروندا سؤز آچان ان جسارتلی اثر حساب اولونماغا لایقدیر.» (عسگرلی، ۲۰۲۲، ص.۹)

بختیار واهابزاده اکثر شاعیرلریمیز کیمی گنجلیک چاغلاریندا داها چوخ عشق، محبت، هیجران، وصال، عُلوی آرزولاردان یازمیش، شعرلری‌نین صمیمی‌لیگی، اؤزونه‌مخصوص اوسلوبا مالیک اولماسی ایله اؤزونو سئودیرمیشدی. تصادوفی دئییلدیر کی، اؤلکه‌میزین تانینمیش بسته‌جیلری اونون شعرلرینه اونلارلا بیر-بیریندن گؤزل ماهنیلار یازمیش و بو همیشه‌یاشار ماهنیلار ایندی ده اوخونور و گله‌جکده ده اوخوناجاقدیر. شعره لایق موسیقیدن علاوه، بو ماهنیلارین هر سطریندن سئون و سئویلن شاعیریمیزین روحو دویولور:

اؤزون بیر عالمسن، عشقین بیر عالم،
سن اولان کؤنولده نه غصه، نه غم!
سنسیز بو دونیانین ان بدبختی‌یم،
سنینله دونیادا بختیارام من.

لاکین ۱۹۵۰-جی ایللرین سونلاریندان بختیار واهابزاده‌نین شعرینده میلّی کیملیک، آنا دیلی، آزادلیق کیمی اجتماعی-سیاسی مؤضوعلار اؤنه چیخمیش، اونون یارادیجیلیغینا اولان ماراغی داها دا آرتیرمیشدی. ۱۹۵۰-جی ایللرین سونلاریندان، اونون «گولوستان» پوئماسیندان باشلانان استیقلال شعری کومونیست ایدئولوژیسی‌نین قاداغالارینا محل قویمایاراق یازارینا گئنیش عموم‌خلق محبتی دوغورموشدو. کومونیست رژیمی‌نین اونو حبس ائتمه‌سی مسئله‌سی آرتیق گونده‌لیکده ایدی. او زامان آذربایجان‌ین دؤلت گوونلیک سیستمینده مسئول وظیفه داشییان حیدر علی‌یف اونونلا گؤروشموش، حبس ائدیلمک تهلوکه‌سیندن قوروموش، اونون کومونیست ایدئولوژیسی شرایطینده ده خالقا و وطنه خیدمتینی اویغون مجرایا یؤنلتمیشدیر.

بختیار واهابزاده هم ادبیاتدا، هم ده اجتماعی فعالیتینده عقیده و دؤنمزلیک نمونه‌سی اولموشدو. 1990-1988-جی ایللرده خالقیمیزین آزادلیق مبارزسی‌نین اؤنجولری سیراسیندا یئر آلمیش، ۱۹۹۰-جی ایلین قانلی ۲۰ یانوار شهیدلری‌نین قهرمانلیغینی نظمه چکه‌رک خالقیمیزی روح دوشکونلویوندن چیخارماق اوچون چالیشمیش و مبارزه‌یه سسله‌میشدی. اؤلدورولمک تهلوکه‌سینه باخمایاراق آذربایجان تلویزیونونون گؤندریجی استانسیونونو پارتلادان، میلّی حرکاتا قالخان خالقین گؤزونو قورخوتماغا چالیشان روس ژنرالی‌نین اوزونه توپوره‌رک خالقیمیزا بو وحشی رژیمه اطاعت گؤسترمه‌مک درسی آشیلامیشدی. او، عینی گونلرده یازدیغی شعرلری‌نین بیرینده

دئییردی:

ای وطن اوغلو بیل کی، سنیندیر بو وطن
صاباحین، هم بو گونون، هم دوننیندیر بو وطن.
سنین اؤز دؤلتین، اؤز میلتین، اؤز سدین وار،
وطن اوغروندا اؤلنلر اؤلوموندن دوغولار.
... ای آذربایجانیمیز، تورکون اوغوزلار وطنی،
ار اوغوللار، ار ایگیدلر، کیشی قیزلار وطنی.
سنین حاقیندیر آزادلیق، سنین عشقیندیر ایمان،
تاپینار حاقا و انسانلیغا حاقدان دوغولان.

بختیار واهابزاده مستقیل‌لیگین قازانیلماسی عرفه‌سینده و ایلک ایللرینده هم منفور قونشو ارمنیستان‌ین ایشغالی، هم ده کرملین بویورق قولونا چئوریلمیش غیر-میلّی و ثباتسیز وظیفه‌لی شخصلرین خالقا ضید سیاستلرینه شعری ایله یاناشی، سینه‌سینی قاباغا وئره‌رک قورخماز شخصیتی ایله ده مبارزه آپاریردی. ۱۹۸۰-جی ایللرین سونلاریندا بیر-بیرینی عوض ائدن بصیرتسیز رهبرلرین فراستسیز سیاستلری نتیجه‌سینده اؤلکه‌میزده یارانمیش آجیناجاقلی وضعیت هر کسدن داها چوخ، شبهه‌سیز کی، میلّی غیرت صاحیبلری اولان شخصلری ناراحات ائدیردی. او زامان کومونیست رهبرلیگینی اتهام ائتمک نه‌دیر، هئچ تنقید ائتمک ده آسان مسئله دئییلدی. حاکیمیتده اولانلارین هر بیری بختیار واهابزاده‌نین خالق آراسینداکی نفوذوندان اؤز منفعتی اوچون استیفاده ائتمک ایسته‌ییردی. شاعیر ایسه اؤز سؤزونو دئمکدن چکینمیردی. ۱۹۹۲-جی ایلین آوریل آیینده آرتیق مستقیل‌لیگین یاریم ایلی‌نین آرخادا قالدیغی بیر دؤنمده وطنین و میلتین دردینی چکمه‌یی‌ب وظیفه کورسوسوندن برک-برک یاپیشان باشچیلارا خیطاباً یازدیغی بیر شعرینده دئییردی:

گون کیمی بللی‌دیر: یئددی میلیونون
دردینی کؤکسونده یاشاتمایان کس
بو بویدا میلته باش اولابیلمز.
... بو وطن منیمدیر، بو وطن سنین،
سنگرده عسگره دَیه‌ن گولـله‌نین،
آغریسی قلبینده گؤینه‌مه‌ین کس،
بو بویدا میلته باش اولابیلمز.

بختیار واهابزاده هله ۱۹۹۱-جی ایلین فورال آیینده آرتیق مستقیل آذربایجان جمهوریتی عالی سوویتی‌نین 12-جی چاغیریش بیرینجی اوتوروموناداکی شهور چیخیشیندا حیدر علی‌یفه قارشی غرضلی شکیلده و تامامیله حاقسیز اولاراق «مبارزه»یه قوشولانلاری کسکین شکیلده اتهام ائدیردی. آذربایجان تاریخینده و دؤلتچیلیگینده حیدر علی‌یف‌ین مستثنا خیدمتلرینی بو یوکسک کورسودن اوجادان دئییر، خالقی بو داهی شخصیتین اطرافیندا سیخ بیرلشمه‌یه، میلّی بیرلیگه چاغیریردی. بختیار واهابزاده بو چیخیشیندا دئییردی: "اونوتمایین کی، ارمنیلر یالنیز

علی‌یف وظیفه‌دن گئدندن سونرا بیزیم باشیمیزا بو اویونو آچابیلدیلر. علی‌یف سیپر کیمی اونلارین قاباغیندا دایانمیشدی. بیز بو گون بؤیوک حیات تجروبه‌سینه و سیاسی، دیپلوماتیک بیلیگه مالیک اولان، بوتون عؤمرو بویو سیاست قازانیندا قاینایيب برکییه‌ن بو وطن اوغلونون عاغلندان، تجروبه‌سیندن استیفاده ائتمک عوضینه، وطنین طالعینه توپوروب شخصی توتقوموزو قاباغا چکدیک... بوگون بیز بوتون گوجلریمیزی بیرلشدیریب قاراباغ مسئله‌سی‌نین حلینه یؤنلتمه‌لی‌ایکن، زیروه‌دن ائنن آدامدان انتیقام و زیروده‌کیندن پای آلماق اوچون میکروفون قارشیسیندا نؤبه‌یه دورموشوق. بودور مو بیزیم ائتیکیمیز، اخلاقیمیز؟» تلویزیوندا جانلی یایینلانان، ۱۶ فئوریه ۱۹۹۱-جی ایل تاریخینده «رسپوبلیکا» قزئتینده درج اولونان بو گئنیش چیخیشیندا بختیار واهابزاده هم میلت وکیللرینه، هم ده بوتون آذربایجان خالقینا طالع‌یوکلو ایسماریشلار وئریر، خالقیمیزی مستقیللیک ایدئاللاریندان چکیندیرمه‌یه چالیشانلاری اتهام ائدیردی. («رسپوبلیکا» قزئتی، ۱۶ فئوریه ۱۹۹۱-جی ایل).

او زامان ناخچیوان مختار جمهوریتی عالی مجلیسی‌نین نوماینده‌سی کیمی بو سطیرلرین مولیفینه معلوم ایدی کی، بختیار واهابزاده ناخچیوانا گله‌رک حیدر علی‌یف‌له گؤروشموشدو، میلتین و دؤلتین طالعی ایله باغلی اوزانان صحبت دؤرد ساعات چکمیشدی. بختیار واهابزاده‌نین اولو اؤندرله گؤروشلرینه دایر یازیلاریندا بو صحبتلر حاقیندا گئنیش بیلگی وئریلمیشدیر.

بختیار واهابزاده‌نین شخصیتینی، یارادیجیلیغینی و میلّی استیقلال مبارزه‌سینی اولو اؤندر حیدر علی‌یف یوکسک قیمتلندیریردی. او، ۱۹۹۵-جی ایلده خالقیمیزین میلّی تفکورونده و مستقیللیک حرکاتیندا اؤز اثرلری ایله دگرلی خیدمت گؤسترمیش استیقلالچی شاعیریمیزه مراجیعتله دئمیشدی: «سیزین شخصیتینیز و یارادیجیلیغینیز خالقین میلّی تفکورونون شکیللنمه‌سینه خیدمت ائتمیش، اونو میلّی دیرچلیشه سسله‌میش، استیقلالیت اوغروندا مبارزه‌ده ائشسیز رول اوینامیشدیر. سیز هر زامان آزادلیق جارچیسی اولموش، ان چتین آنلاردا بئله گوج و سیلاح قارشیسیندا باش اگمه‌میش، عقیده‌سیندن دؤنمه‌ین شاعیر، مبارز میلت وکیلی، یورولماز اجتماعی خادیم کیمی خالقین مدافیعه‌سینه قالخمیسینیز». بو ییغجام دگرلندیرمه، اصلینده بیر گوزگو کیمی شاعیرین شخصیتینی و یارادیجیلیغینی عکس ائتدیریر. بو، هم ده بختیار واهابزاده‌نی غرضلی شکیلده خالقین گؤزوندن سالماغا، اونا قارا یاخماغا جهد ائدنلره کسکین جاواب دئمکدیر. ائله قارایاخانلار میدانا چیخمیشدی کی، حتی میلّی شاعیریمیزین اتنیک منشأیینه دایر شبهه توخومو سپمه‌یه جهد ائدیردیلر. بئله‌لرینه شاعیر توتارلی جاواب وئرمیشدی:

اصلیمی، کؤکومو تانییرام من،
قاریشیق دئییلم اؤزومدن هورکم.
سن کیمسن، نه‌چیسن اؤزون بیلرسن
من ایلک قایناغیمدان تورک اوغلو تورکم.

بختیار واهابزاده‌نین مبارزه یارادیجیلیغی گونئی آذربایجان‌ین وطن‌سئور آیدینلاری‌نین و ادبیات عاشیقلری‌نین‌ده ایلهام قایناغی ایدی. بو دا طبیعی ایدی. بختیار واهابزاده‌نین آزادلیق، میلّی استیقلال دوشونجه‌سی بوتوو آذربایجان‌ی احتیوا ائدیردی. ۱۹۵۰-جی ایللرین سونلاریندا یازدیغی «گولوستان» پوئماسیندان اوزو بری یازدیغی اونلارلا شعرینده خالقیمیزین بؤلونمزلیگینی وورغولاییردی:

بختیار، سینه‌ندن نئچه «من» کئچیر،
بیری دردلی کئچیر، بیری شن کئچیر.
مفتیللی چپرلر سینه‌مدن کئچیر،
باکی‌یلا تبریزین آراسیندایام.

بختیار واهابزاده ۱۹۷۰ -جی ایلده گونئی آذربایجان‌ین اونلو شاعیری سهندله (بولود قاراچورلو) باکی‌دا گؤروشندن سونرا بو بوتوو وطن یانغیسی داها دا گؤینه‌میشدی. سهند او زامان ایران یازیچیلاری‌نین نومایینده هیئتینده موسکووایا سفر ائتمیشدی، هانسیسا واسیطه ایله یول تاپیب بیر گونلویه باکی‌یا گله‌بیلمیشدی. سهنددن آیریلاندان سونرا یازدیغی شعرینده دئییردی:

... منی گؤرن کیمی سن هؤنکوره‌رک
آچدین قوللارینی، قوجقالاشدیق بیز.
بو گون قوجاقلاشان قوللاریمیز تک
نه‌واخت بیرلشه‌جک بس وطنیمیز؟

بؤیوک شاعیریمیز محمدحسین شهریارا آذربایجان‌دا گئچیریلن واقیف گونلرینه قاتیلماق اوچون رسمی دعوت گؤندریلمه‌سینه باخمایاراق پهلوی رژیمی اونون سفرینی انگلله‌میشدی. او زامان شهریارلا بو تایین شاعیرلری سلیمان روستم، محمد راحیم، بختیار واهابزاده غیابی اولاراق شعرلرینده دردلشیردیلر. عؤمرونون آهیل چاغلارینی «شیماللی قارداشلاری»یلا گؤروشه اومودسوز شکیلده گئچیرن شهریار:

«... سلیمان‌ین سؤزوندن اؤپ، بختیارین گؤزوندن اؤپ.
من ده تکم سیزه قوربان، تک جانیم هامیزا قوربان»

دئیه‌رک حسرتدن یانیردی.

آذربایجان خالقی‌نین، ائله‌جه ده بوتون تورک دونیاسی‌نین بؤیوک متفکیری دوکتور جواد هیئت‌ین و یاخین مسلکداشلاری‌نین تهران‌دا ۱۹۷۹-جو ایلین مای آیینداً نشر ائتدیکلری «وارلیق» درگیسی‌نین ایلک ساییسینا بختیار واهابزاده‌نین "آنا دیلی» شعری‌نین اوستاد شهریارین "آزادلیق قوشو «وارلیق» شعری ایله یاناشی درج ائدیلمه‌سی‌نین درین معناسی وار ایدی. آنا دیلی بیر میلتین میلّی وارلیغی‌نین تمل

ستونودور و بختیار واهابزاده‌نین دیل مجادیله‌سی‌نین گونئی آذربایجان‌دا و بوتون ایران تورکلری آراسیندا تبلیغی‌نین میلّی شعورون و کیملیک منسوبیتی‌نین آشیلانماسیندا اؤنملی تأثیر گوجونه مالیک اولاجاغینا اینام وار ایدی. دوکتور جواد هیئت صاحیبی و ناشیری اولدوغو «وارلیق» درگیسینده حیصّه-حیصّه درج ائتدیردیگی و ۱۹۹۰-جی ایلده تهران‌دا بیر کیتاب حالیندا نشر ائدیلن «آذربایجان ادبیاتی تاریخینه بیر باخیش» اثرینده بختیار واهابزاده‌نی ایران تورکلرینه تانیداراق یازیردی: «بختیار واهابزاده مشهور شاعیر، دراماتورق، پوبلیسیست و ادبیاتشناس عالیملریمیزدندیر. اونون لیریک و فلسفی شعرلری تضادلارلا دولو عصریمیزین نبضی ایله هماهنگدیر. کیچیک و بؤیوک اثرلرینده بختیار واهابزاده حیات، اؤلوم، قهرمانلیق، وطنداشلیق مسئولیتی کیمی مسئله‌لره جواب وئرمه‌یه چالیشمیشدیر».(هیئت، ۱۹۹۸، ص.۱۹۵)

بختیار واهابزاده ایرثی، اونون استیقلالچی یارادیجیلیغی، آیریجا اونون تاریخی حافیظه‌میزین تزه‌لنمه‌سینه خیدمت ائدن، میلّی روحو دایم دیری توتان "اؤزوموزو کسن قیلینج»، «فریاد»، «دار آغاجی»، «هارا گئدیر بو دونیا» کیمی درام اثرلری، تورک دونیاسی‌نین، تورکچولویون و تورانچیلیغین تاریخینه، ادبی، فلسفی قایناقلارینا دایر چوخ‌ساییلی علمی-پوبلیسیستیک اثرلری قارداش تورکیه‌ده، گونئی آذربایجان‌دا، بوتون تورک جمهوریتلرینده بیلینیر و سئویلیر. بختیار واهابزاده حاقیندا قارداش تورکیه‌ده بلکه‌ده بیزده‌کیندن ده داها چوخ یازیلمیش و یازیلماقدادیر، درام اثرلری اورادا دا صحنه‌لشدیریلیر، شعرلرینه آذربایجان‌دا اولدوغو کیمی، تورکیه‌ده ده موسیقی بسته‌لنیر. بختیار واهابزاده‌نین آشاغیداکی شعری هرکسین دیللر ازبری‌دیر.

... بیر میلتیک، ایکی دؤلت
عینی آرزو، عینی نیت
هر ایکیسی جمهوریت،
آذربایجان، تورکیه.

بختیار واهابزاده بوتون تورک دونیاسی‌نین احترام ائتدیگی استعدادلی فیلوسوف-شاعیر اولاراق، هم ده بؤیوک فیکیر آدامی کیمی ساغلیغیندا هیکل‌لشمیش و بیر سمبولا چئوریلمیشدی. او، تکجه بیزیم آذربایجان خالقی‌نین دئییل، دیگر دونیا خالقلاری‌نین دا آزادلیق ایده‌لری‌نین جارچیسی و دستکچیسی ایدی. اونون خالقلارین تاریخی حافیظه‌سینی سیلکه‌له‌ین، اجتماعی-سیاسی شعورونو اویادان شعرلری ۱۹۶۰-جی ایللردن اوزو بری دقت چکیردی و شعرلری‌نین بیر چوخو دونیانین مختلیف دیللرینه ترجومه ائدیلیب یاییلیردی.

جمهورباشقانی ایلهام علی‌یف بختیار واهابزاده‌نین ایرثینه بؤیوک اؤنم وئره‌رک دئمیشدیر: «سیز یارادیجیلیغینیزی وطنیمیزین آزادلیغی، مستقیللیگی اوغروندا مبارزه‌یه حصر ائتمیش، میلّی شعورون یئتیشمه‌سینده اؤنملی رول اوینامیش و گنج نسلین میلّی-معنوی دگرلر سیستمینده تربیه اولونماسی ایشینه بؤیوک خیدمتلر گؤسترمیش سؤز اوستادلاریمیزدانسینیز.»

فیکریمیزجه، بختیار واهابزاده 20-جی عصرین ایکینجی یاریسیندا آذربایجان خالقی‌نین ادبی-بدیعی-فلسفی فیکری‌نین و اجتماعی-سیاسی دوشونجه‌سی‌نین یئتشدیردیگی تکرارسیز متفکیر و فداکار مبارز کیمی خالقیمیزین، بوتون دونیاداکی تورکلرین، اؤزللیکله ده بو سطیرلرین مولیفی ده داخیل اولماقلا، اونو یاخیندان تانییان و اونونلا اونسیتده اولان هر وطنداشیمیزین قلبینده و حافیظه‌سینده همیشه یاشایاجاقدیر ■

Qaynaqlar

ƏSGƏRLİ, Əlizadə (2022). *Bəxtiyar Vahabzadə.Həyatı, mühiti və yaradıcılığı*, Elm və Təhsil Yay. Bakı.

HEYƏT, Cavad (1998). *Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinə bir baxış*, Azərnəşr, Bakı.

Respublika qəzeti, 16 fevral 1991.

Eynulla MƏDƏTLİ 0000-0001-9315-9990
Tarih Bilimleri Doktoru, Olağanüstü ve Yetkili Büyükelçi
E-posta: emadatli@gmail

Yazı Bilgisi:
Alındığı Tarih: 21 Şubat 2025
Yayına Kabul Edildiği Tarih: 1 Mart 2025
E-yayın Tarihi: 3 Nisan 2025
Çıktı Sayfa Sayısı: 12